

NEDEN KİTAP OKUNMUYOR?

Bay Burhan Arpat “Kitap Davamız” adlı yazısında (Yücel mecmuâsı, Eylül sayısı) memlekette az kitap okunmasından, kitabın “bir medeni ihtiyaç” olarak hissedilmesinden şikâyet ediyor. “İlk, orta, yüksek tahsilin ve diğer her türlü kültür müesseselerimizin her yıl memlekete kazandırdıkları diplomalı münevver yüzdesine muvazi bir okuyucu münevver kazancımız yok denecek kadar azdır” diyor. Muharrire göre bu vaziyet, “gittikçe büyümekte ve oluş halinde bulunan bir inkilâp cemiyetini tehdit etmektedir.” Muharrir şikâyet ettiği vaziyetin sebepleri üzerinde durmuyor. “Belki yüz yılların kültür sağırlığını bir hamlede aşmak zorunda bulunan genç cumhuriyet maarifinin mecburî bocalamalarının, yahut da kitap arkadaşlığını arayacak medenî insanın ortaya çıkması için zarurî olan bir hazırlanma devresini henüz sona vordırmamış olmağımız tabii bir neticesidir”, deyip geçiyor.

Kitap davasının muharririn iddia ettiği gibi “kurtuluş ve oluş halinde bulunan inkilâp cemiyetleri için en büyük tehlike” teşkil ettiğine, “bütün maddî yapıları kökünden sarsabilecek mahiyette” olduğuna emin değiliz; bununla beraber kitap davası elbette mühim bir meseledir. Muharrir “derhal tatbik edilebilecek... pratik bir hal çaresi” arıyor ve bunu dağıtma teşkilâtı, kitap sergileri, radyoda propaganda gibi vasıtalarda buluyor. Halbuki bizce meselenin can alıcı noktası muharririn ihmal ettiği tarafıdır: Bu vaziyeti doğuran sebepler. Bu sebepler bulunup çıkarılmadıkça ve değiştirilmedikçe muharririn teklif ettiği çareler, sathî ve geçici tedbirler, meseleyi hal edemeyecektir. Ortada muharririn de tesbit ettiği mütenakıs bir vaziyet var: tahsil görenlerin, miktarı çoğalıyor, fakat kitap alan ve okuyanların miktarı aynı nisbette artmıyor. Bundan çıkan zarurî netice şudur; Tahsil görenler tahsil çağında kitap okuma zevkini edinmiyorlar, hattâ belki de kitaba karşı menfî bir tavır ediniyorlar. “Aman bana ciddî kitap ve mecmuadan bahsetme, okuyamam” diyen yüksek tahsil görmüş, münevverler tanırım. Kanaatimce bu kitap sevmenin sebebi, yegâne sebebi değilse bile başlıca sebebi, tedris sistemimizdir. Bir kere orta mektep ve lise programlarımız çok yüklü. Talebede ders harici kitap okumak, muallimde de okutmak takati kalmıyor. İkincisi, talebenin eline verebileceğimiz kitaplar az. Dersler umumiyetle bir tek kitabın çerçevesi içinde okutuluyor. “Ders kitabı” olarak yazılan kitaplar ise kitapların en sevimsizi, en kuru ve tatsız yazılmışıdır. İngilizcede bir kitabın sıkıcı olduğunu anlatmak için, “mektep kitabı gibi yazılmış” derler. İnsan sekiz veya onbir sene sadece “ders kitapları” okuyarak kitap zevkine varamaz; buna şaşmamalı. Kitap dağıtma teşkilâtı, sergiler, radyoda konuşmalar ancak yardım edici tedbirler olabilir; asıl mesele mektep çağında talebeye kitabı sevdirecek çareleri aramaktır.

Yurt ve Dünya, Sayı 10, Ekim 1941